

Edificis Rius 1-5 i 6-9

Gelida

Ubicació

Comarca: Alt Penedès
Lloc/Adreça: Plaça del Pi, 1-9.

Coordenades:

Latitud: 41.442010220301
Longitud: 1.8591635704166
UTM Est (X): 404697
UTM Nord (Y): 4588454

Classificació

Número de fitxa 08091 - 101
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Conjunt arquitectònic
Estil / època: Contemporani Neoclàssic Racionalisme
Segle XX
Any 1945-1947
Autoria de l'element: Francisco Portillo Quintana (arquitecte)
Estat de conservació Bo
Protecció Legal
Tipus de protecció: BCIL
Observacions protecció: BCIL / Immoble / 8339-I i BCIL / Immoble / 8340-I /
Data aprovació: dv., 05/06/2015 - 12:00
Número inventari Inventari del Patrimoni Arquitectònic de Catalunya, 43007 i 43008
Generalitat i altres inventaris
Accés Fàcil
Ús actual: Residencial
Titularitat Privada
Titular: Diversos propietaris
Fitxes associades:

[Casa Rius](#)

Descripció

Conjunt de dos edificis confrontats a banda i banda de la plaça amb l'espai públic enjardinat al centre.

Els edificis són de tipus formalista amb influències neoclàssiques, constituït per diverses unitats residencials repartides en un total de nou pisos repartit en els docs blocs a raó d'1-5 i 6-9.

El cos central dels edificis consta de tres i dos habitatges respectivament amb planta baixa i pis. A cada extrem de l'edifici, es troben dos blocs addicionals, més alts, que aporten un caràcter més distingit a l'estructura, i estan coronats per teulades a quatre aigües. La coberta dels blocs centrals presenta una configuració a doble vessant amb orientació paral·lela a la plaça, destacant-se per una cornisa recta decorativa i una sèrie de pinacles a la façana. Cada unitat disposa d'un balcó amb frontó triangular i finestres quadrangulars.

Les entrades inclouen un porxo amb arc de mig punt i un petit pati delimitat per pilarets de pedra i reixes de ferro. A tall decoratiu, també podem observar uns medallons a la façana amb els relleus de diferents caps.

Història

La plaça del Pi ha estat històricament un espai obert al centre de l'eix i carrer que suposava la connexió de la part baixa del poble amb el castell. L'eix dels carrers del Marquès de Gelida – Major - Pi és l'artèria principal del poble de Gelida, el qual s'havia bastit sobre l'antic camí de Sant Llorenç d'Hortons. Al seu voltant, es van anar constituint els edificis entre mitgeres, i alguns dels antics, es van substituir a finals del segle XIX i principis del XX per grans casals modernistes encara existents com si es tractés d'una espina de peix, tal com s'il·lustra a la ruta modernista de Gelida. El carrer Major, juntament amb els carrers del Marquès de Gelida i Pi es van nodrir de la incorporació de la població del creixement de les papereres al segle XIX com del creixement demogràfic de la bonança de la vinya. I al primer terç del segle XX van allotjar els nous edificis d'estils modernistes i eclèctics que substituïen els vells per allotjar les famílies de la pujança econòmica de la població i els nouvinguts atrets per l'estil de residència d'estiueig que es va promoure a la vila.

El carrer del Pi al tombant del segle XX encara era un carrer amb moltes mancances i gairebé sense pavimentar ni voreres. Tampoc les cases disposaven de canaleres desaiquant al carrer. De fet, la plaça era un espai obert i en el que hi havia alguna era, com la de cal Quissu, on entre altres, es batia el blat del mas, i l'antic rec que discorria pel carrer Anoià. L'ambient de barri s'ha mantingut històricament celebrant les seves festes d'estiu.

La plaça es va reformar l'any 1940, moment en què es construeixen els dos blocs residencials de la mà de l'arquitecte Francisco Portillo Quintana (1878 - 1968). El conjunt de cases, conegudes popularment com a "Cases Rius". Enric Carafí al programa de Festa Major va fer una descripció molt acurada de l'evolució de la plaça.

Al voltant dels anys 1944-1945, en un sector que anteriorment ocupaven els horts de Cal Toni Font, Cal l'Alió o Bartrolí, Cal l'Andreuet i Cal Poc Oli Gran - Llopart, el constructor Jaume Rius i Nolla va desenvolupar una sèrie de torres. Aquestes construccions van donar lloc a la configuració actual de la plaça

del Pi, seguint els dissenys de l'arquitecte Francisco Portillo Quintana. En el marc d'aquest projecte, Rius també va urbanitzar l'entorn obrint el carrer Anoià. Originalment, aquesta zona incloïa timbes i un camí al costat del qual corria el rec d'aigües provinents de Sant Miquel i de la Deu del Santfí, utilitzades per regar diversos horts i omplir els safareigs locals, com els de cal Calderer i cal Romà, llocs on molts veïns rentaven.

La nova plaça, que més tard va rebre el nom de Jaume Rius en reconeixement del seu desenvolupador, es va convertir en el lloc on se celebra anualment la festa local. A finals dels anys setanta, va recuperar el seu nom popular. Tal com apunta Rosselló (2011), el 1947 es van edificar el primer grup de 5 cases, cantó ponent, i el 1950, el segon grup de quatre a llevant.

Jaume Rius Nolla, fill de Josep Rius i Antònia Nolla, era descendent de ca l'Agustinet del carrer Major de Gelida, però va néixer al carrer de l'Església de l'Hospitalet de Llobregat on s'havien establert els seus progenitors. Professionalment, Jaume Rius va ser propietari de Construccions Rius va ser un promotor immobiliari amb activitat ja als anys 1930. Després de la guerra Jaume Rius va invertir en diferents promocions a Gelida. La masia Rius, ara propietat de Juvé i Camps, les torres, i les obres de la plaça del Pi, la casa familiar del carrer Sant Antoni i les d'estil pagesívol del carrer Anoià. En tots ells, la participació de l'Arquitecte Francisco Portillo Quintana.

Bibliografia

CARAFÍ, Enric (2004). "Un carrer amb molta història". Programa Festa Major 2004, pp. 74-75.

CARAFÍ, Mercè (1998). L'Abans. Recull gràfic de Gelida, 1890-1965. Efadós Editorial.

RIUS, Jaume (coord.) (2011). Gelida. Retrats d'un temps. Andana Edicions.

RIUS, Jaume (2016). "Los Castillejos". Programa Festa Major 2016, pp. 86-90.

Enllaços d'interès:

[Inventari del Patrimoni Arquitectònic de Catalunya](#)

[Inventari del Patrimoni Arquitectònic de Catalunya](#)

[Programa Festa Major 2004](#)

[Programa Festa Major 2016](#)

